

Johannes Jans Swart is geboren op 19 maart 1931 in Laras, NOI. Hij was de zoon van Jan Johannes Swart en Rensche Schuringa., Zijn ouders trouwden bij volmacht op 27 september 1928 in Ferwerderadeel. Hij had een zusje Catharina (Katrien) Johanna Swart (Laras, 23 december 1929).

Voor de oorlog waren Johannes en Katrien leerling op de school in Siantar.

Tijdens de mobilisatie was zijn vader soldaat. Hij werd krijgsgevangen gemaakt en vertrok op 25 juni 1944 aan boord van de Harugiku Maru met 1174 krijgsgevangenen (Nederlanders, Engelsen en Australiërs) uit Belawan met als eindbestemming Pakan Baroe, om te werken aan de Sumatra-spoorweg. De krijgsgevangenen kwamen uit kampen in Noord-Sumatra, o.a. Gloegoer en Soengei Sengkol. Op 26 juni 1944 werd het schip ongeveer 100 km ten zuidoosten van Medan, door twee torpedo's van de onderzeeboot HMS Truculent tot zinken gebracht. Het schip brak in tweeën en zonk binnen enige minuten. Er verdronken 178 man (113 Nederlanders, 48 Engelsen, 12 Australiërs). De vader van Johannes was hierbij en kreeg een zeemansgraf.

Johannes werd op 20 februari 1944 geïnstalleerd als verkenner bij de Rimboejagers. Zijn zus werd op 17 februari 1943 padvindster bij de Opinotroep.

Johannes werd met zijn moeder en zus in eerste instantie geïnterneerd in het Dokter Fonds ziekenhuis in Pematang Siantar. Op 22 december 1942 werden de geïnterneerden uit het Dokter Fonds ziekenhuis in Pematang Siantar overgebracht naar Brastagi. In kamp Brastagi verbleef hij in Harrisons, zijn zus in afdeling 2 van het hoofdgebouw en zijn moeder in Sloydzaal in de Lagere school. Brastagi was een gemengd Japans interneringskamp op Noord-Sumatra, 60 km ten zuiden van Medan aan het Toba-meer. Het kamp was ondergebracht in het gebouwencomplex van de Planters School Vereeniging Brastagi, de bungalow van Harrison & Crosfield en Huize Tameling. De vrouwen en kinderen die op de hoogvlakte rondom Brastagi en Kaban Djahe verbleven en enkele oudere mannen werden geïnterneerd in de kostschool waar normaal accommodatie was voor 200 kinderen. De kampleiding was Nederlands. Op 16 april 1942 opende het kamp en waren er 939 mannen, vrouwen en kinderen gevangen. Na de eerste chaotische weken vond iedereen een plekje. Vrouwen en meisjes sliepen bij elkaar in de voormalige klaslokalen en kinderslaapzalen, jongens ouder dan 8 jaar sliepen apart. Het kamp bestond uit een groot hoofdgebouw, rondom een binnentuin gebouwd, met aan de ene kant de lagere school met een zeer ruim gymnastieklokaal en het kleinere HBS gebouw. Aan de andere kant van het hoofdgebouw stond het nieuwe meisjeshuis, ziekenhuis en het z.g. straatje, waar een aantal gebouwde huisjes voor de onderwijzers waren, een voetbalveld en een klein park, het Vondelpark.

Voor de oorlog was er al een Scoutinggroep in Brastagi. Na de Japanse bezetting stopten de Scoutingactiviteiten. In het geheim vormde Akela van Braningen met een aantal jongens de Pioniersgroep met de patrouilles Arenden en Panters. Om de jongens en meiden in het

kamp wat om handen te geven lukte het Akela van Braningen van de Nederlandse kampleiding toestemming te krijgen 'officieel' met Scoutingactiviteiten te starten. Scouting werd in principe door de Japanners verboden, maar soms wel oogluikend toegestaan. Gedurende de oorlog waren ze soms strenger en soms meegaander. Op tien augustus 1942 werd de Afdeling Brastagi opgericht. Het afdelingsbestuur werd gevormd door Hopman Meijerink, Oehoe Oomen (Kabouters), Akela Hoek (welpen), Akstra De Lavalette (padvindsters) en Akela van Braningen als secretaresse. Voor de jongens waren er 2 welpenhordes en twee jongenstroepen: de Pioniers en de Rimboejagers. Voor de meisjes werd gestart met 2 kabouterkringen en twee meisjestroepen: Skoth (Steeds klaar om te helpen) en Opino (Opgericht in Oorlogstijd). Ze hadden khaki uniformen maar de patrouillelinten waren het enige Scouting kenmerk. Johannes werd op 20 februari 1944 geïnstalleerd als verkenner bij de Rimboejagers.

In september 1942 timmerden de jongens een hoek in de gymzaal om apart te kunnen zitten met de troepraad. "De Wigwam" werd het centrum van de afdeling Brastagi, met een deur die zelfs een goed slot had. Negen zware houtblokken om een echt brandend imitatie kampvuur verhoogden de gezelligheid. Het portret van Baden-Powell vond een plaatsje aan de muur op een blauwe jamboree-das. Op de 28^e wordt De Wigwam ingewijd. In oktober werden van twee oude jurken vlaggen gemaakt voor de verschillende onderdelen.

In het boek Noord Sumatra in Oorlogstijd deel 1942 wordt in september 1942 gesproken over de pioniersgroep Tahepia. Op 17 februari 1943 ontvingen leidsters Theodora Put tijdens een ceremonie de naam Awanda (fakkeldrager) en Van Braningen kreeg de naam Hiawatha (de vuuronderhouder).

Op 22 december 1942 kwamen Johannes, zijn zus en moeder uit het Dokter Fonds ziekenhuis in Pematang Siantar naar Brastagi. Er kwamen bijna 700 mensen bij. De scouts hielpen mee iedereen naar hun slaapverblijf te wijzen en spullen te dragen. Alle lessen op school en bijeenkomsten werden verboden en de lokalen werden gebruikt voor de huisvesting. Mede door de toestroom van de nieuwe bewoners bleek in januari 1943 Scouting zo populair dat er ondertussen 3 jongenstroepen, 4 welpenhordes, 3 meisjestroepen, 4 kabouterkringen en een pionierstersstam waren, samen ruim 450 leden. Zijn zus Katrien werd op 17 februari 1943 padvindster bij de Opinotroep.

Op 31 mei 1943 moesten de oudste jongens naar het mannenkamp Soengei Sengkol. Onder de groep zaten ook de oudere patrouilleleiders. Het kamp lag enige kilometers ten zuidwesten van Medan en was ondergebracht in het koelie-hospitaal van de Maatschappij Arendsburg. Intussen werd ook een nieuw afdelingsbestuur gevormd, omdat Hopman Meijerink door de Japanners zwaar mishandeld was. Naast Hiawatha Van Braningen als presidente en Awanda Put als secretaresse waren Akstra de Lavalette, Akela Hoek en Oehoe Overdijkink bestuurslid.

Eind '43 was de sfeer in het kamp erg bedrukt en dit raakte ook Scouting. Kinderen liepen weg en jongens die wel lid bleven werden gepest. De twee jongenstroepen werden hierdoor verboden door de afdelingsleiding. Op 17 februari 1944 gingen een groep jongens naar Belawan Estate en Soengei Sengkol. Begin '44 kwam er weer nieuwe energie in het kamp. Er werd een nieuwe pioniersgroep opgericht met de patrouilles panthers, eekhoorns, vossen

en bevers. Ria Eikens werd geïnstalleerd als padvindster in aanwezigheid van alle 25 leidsters. Ze werd kampleidster en kreeg het voor elkaar dat de Japanse commandant Scouting toestond. Toen er na verloop van tijd een Japanse official onverwacht op inspectie kwam, droeg Eikens een padvindsters uniform en maakte iedereen zich zorgen om de gevolgen. De Japanner gaf haar hartelijk een hand. Hij was ook scout en had de Jamboree in 1937 bezocht. Johannes werd op 20 februari 1944 geïnstalleerd als verkenner bij de Rimboejagers.

Half december 1944 moesten alle jongens die ouder dan 10 waren het kamp verlaten naar het mannenkamp Si Rengorengo. Dit kamp lag ongeveer 300 km ten zuiden van Medan, midden in de rubberbossen aan de Bila-rivier, volkomen geïsoleerd van de buitenwereld. Er waren geen kampongs in de buurt en de omgeving was moerassig. Het kamp was ondergebracht in barakken. Met open vrachtwagens werden zij vanaf Brastagi naar de hoofdplaats Medan gebracht, sliepen daar een nacht in een voormalige school en werden de volgende dag op het station in open beestenwagens geduwd om vervolgens na een twee dagen lange treinreis aan te komen op een station, dat nog twee uur lopen van het mannenkamp lag. Verschillende scouts uit Brastagi zitten hierbij zoals Johannes Swart, Andreo IJsselstein, Frans van der Wielen, Eli Lysen, Rob Grijseels en Flap Bodenhausen.

Johannes trouwde op 22 oktober 1958 in Leeuwarden. Hij is overleden op 15 februari 1994 in Leeuwarden.

Meer informatie

[Jan Johannes Swart \(1901-1944\) » Famylije De Swart -- Wijmenga » Genealogie Online](#)

[Johannes Jans Swart \(1931-1994\) » Famylije De Swart -- Wijmenga » Genealogie Online](#)

[Deli courant » 23 dec 1929 - Art. 7 | Delpher](#)

[Huwelijk Jan Swart & Johannes Swart & Meiltje Lont & Rensche Schuringa & Johannes Schuringa & Trijntje de Groot op 27 september 1928 te Ferwerderadeel » Open Archieven](#)

[Jan Swart | Oorlogsgravenstichting](#)

[Japanse interneringskaarten | Nationaal Archief](#)

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Dokter Fonds Ziekenhuis Medan \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[BRASTAGI \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

Brastagi kampbewoners 1942-1945

[Brastagi - Wikipedia](#)

[Soengei Sengkol Medan \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Si Regnorengo Rantau Prapat \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke Rantau Prapat \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke - Wikipedia](#)

Logboek Opinotroep (via van Braningen)

Noord Sumatra in Oorlogstijd deel 1942 - uitgave van Stichting Noord Sumatra Documentatie